

Spis treści

Wstęp	9
-------------	---

Część pierwsza Teoretyczne koncepcje relacji między edukacją a strukturą społeczną

Rozdział I

Interpretacje roli szkolnictwa w tworzeniu struktury społecznej – dyskusja teoretyczna i porównawcza	19
---	----

1. Komplementarność socjopedagogicznych modeli teoretycznych w procesie wyjaśniania przyczyn nierówności społecznych	19
2. Perspektywa porównawcza w badaniach nad rolą edukacji w procesach konstruowania nierówności społecznej	30
2.1. Pozaszkolne czynniki warunkujące nierówności edukacyjne	41
<i>Status społeczno-ekonomiczny i pochodzenie klasowe</i>	41
<i>Miejsce geograficzne (poziom urbanizacji i rozwoju, zróżnicowanie regionalne)</i>	44
<i>Rasa i etniczność</i>	50
<i>Język</i>	54
<i>Płeć</i>	63
2.2. Wewnątrzszkolne czynniki warunkujące nierówności społeczne	68
<i>Selekcje szkolne</i>	68

Rozdział II

Edukacja i nierówności społeczne w ujęciu teorii porządku społecznego	77
--	----

1. Koncepcja społeczeństwa merytokratycznego	77
2. Rola instytucji edukacyjnych w tworzeniu struktury społecznej (interpretacja funkcjonalno-strukturalna)	82
3. Socjologiczne modele ruchliwości społecznej przez edukację	88

Rozdział III

Edukacja i nierówności społeczne z perspektywy teorii konfliktu	93
---	----

1. Koncepcja społeczeństwa kredencjalnego	93
2. Teoria reprodukcji kulturowej	105
3. Teoria reprodukcji ekonomicznej	109

Część druga

Studia przypadku

Rozdział I

Edukacja i nierówności społeczne w Anglii	121
---	-----

1. Anglia – charakterystyka kraju	121
2. Historyczne uwarunkowania rozwoju powszechnego szkolnictwa w Anglii	122
3. Zarządzanie i finansowanie systemu oświaty w Anglii	133
4. Struktura systemu edukacji	137
4.1. Edukacja przedszkolna i podstawowa	137
4.2. Szkolnictwo średnie	139
4.3. Szkolnictwo wyższe	141
5. Dynamika procesów demokratyzacji <i>versus</i> odtwarzanie elit	143
<i>Nierówności w dostępie do edukacji przedszkolnej</i>	143
<i>Zjawiska strukturalnej segmentacji na poziomie szkolnictwa podstawowego i średniego</i>	145
<i>Szkolnictwo elitarne w Anglii</i>	165
<i>Procesy odtwarzania nierówności społecznych na poziomie szkolnictwa wyższego</i>	172
6. Zjawiska płciowej nierówności w edukacji	188
7. Regionalne nierówności w dostępie do edukacji	194
8. Mniejszości etniczne w angielskim systemie edukacji	199
8.1. Wybrane problemy grup mniejszościowych w szkolnictwie angielskim	199
8.2. Studium przypadku: mniejszość chińska w Anglii	208
<i>Charakterystyka chińskiej grupy etnicznej w angielskim systemie społeczno-ekonomicznym</i>	208
<i>Osiągnięcia edukacyjne chińskich uczniów – pomiędzy tradycyjną socjalizacją a walką o „sukces”</i>	211

Rozdział II

Edukacja i nierówności społeczne w Hiszpanii	217
--	-----

1. Hiszpania – charakterystyka kraju	217
--	-----

2. Historyczne uwarunkowania rozwoju powszechnego szkolnictwa w Hiszpanii	218
3. Zarządzanie i finansowanie systemu oświaty w Hiszpanii	224
4. Struktura systemu edukacji	228
4.1. Edukacja przedszkolna i podstawowa	228
4.2. Szkolnictwo średnie	230
4.3. Szkolnictwo wyższe	233
5. Dynamika procesów demokratyzacji <i>versus</i> odtwarzanie elit	234
<i>Nierówności w dostępie do edukacji przedszkolnej</i>	234
<i>Zjawiska strukturalnej segmentacji na poziomie szkolnictwa podstawowego i średniego</i>	236
<i>Szkolnictwo elitarne w Hiszpanii</i>	251
<i>Procesy odtwarzania nierówności społecznych na poziomie szkolnictwa wyższego</i>	255
6. Zjawiska płciowej nierówności w edukacji	271
7. Regionalne nierówności w dostępie do edukacji	275
8. Mniejszości etniczne w hiszpańskim systemie edukacji	281
8.1. Wybrane problemy grup mniejszościowych w szkolnictwie hiszpańskim	281
8.2. Studium przypadku: status językowy, tożsamość regionalna i zjawiska socjolingwistycznej stratyfikacji w Katalonii	286
<i>Dążenia elit do zachowania katalońskiej tożsamości etnicznej i językowej</i>	286
<i>Zjawisko socjolingwistycznej stratyfikacji w szkolnictwie katalońskim</i>	291
8.3. Studium przypadku: odrodzenie języka, walka o tożsamość i zjawiska zróżnicowania społecznego w Kraju Basków	301
<i>Szkolnictwo w Regionie Autonomicznym Kraju Basków – edukacja językowa dla tożsamości i różnicy kulturowej</i>	301
<i>Modele językowe, selekcja szkolna i procesy stratyfikacji społecznej</i>	308
8.4. Studium przypadku: edukacja i procesy deprywacji kulturowej mniejszości romskich w Hiszpanii	313
<i>Romowie w Hiszpanii. Kontekst historyczny</i>	313
<i>Problemy Romów w edukacji. Pomiędzy dyskryminacją a reprodukcją społeczną</i>	315
Rozdział III	
Edukacja i nierówności społeczne w Rosji	323
1. Rosja – charakterystyka kraju	323
2. Historyczne uwarunkowania rozwoju powszechnego szkolnictwa w Rosji	324

3. Zarządzanie i finansowanie systemu oświaty w Rosji	342
4. Struktura systemu edukacji	346
4.1. Edukacja przedszkolna i podstawowa	346
4.2. Szkolnictwo średnie	350
4.3. Szkolnictwo wyższe	354
5. Dynamika procesów demokratyzacji <i>versus</i> odtwarzanie elit	357
<i>Nierówności w dostępie do edukacji przedszkolnej</i>	357
<i>Zjawiska strukturalnej segmentacji na poziomie szkolnictwa</i> <i>podstawowego i średniego</i>	359
<i>Szkolnictwo elitarne w Rosji</i>	378
<i>Procesy odtwarzania nierówności społecznych na poziomie</i> <i>szkolnictwa wyższego</i>	383
6. Zjawiska płciowej nierówności w edukacji	402
7. Regionalne nierówności w dostępie do edukacji	406
8. Mniejszości etniczne w rosyjskim systemie edukacji	420
8.1. Wybrane problemy grup mniejszościowych w szkolnictwie rosyjskim	420
8.2. Studium przypadku: sytuacja szkolnictwa dla Nieńców. Pomiędzy asymilacją, dyskryminacją i obojętnością	429
<i>Nieńcy w systemie społecznym, politycznym i ekonomicznym Rosji</i>	429
<i>Indoktrynacja, rusyfikacja i dyskryminacja Nieńców w systemie</i> <i>szkolnictwa. Konteksty historyczne oraz współczesna sytuacja</i> <i>edukacyjna</i>	434
Zakończenie	443
Aneks	451
Spis tabel, schematów i wykresów	471
Bibliografia	483